

Advies

Sectorraad Media
15 september 2023

Advies bij het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering over het verstrekken van informatie aan de kijker over programma's die de lichamelijke, geestelijke of morele ontwikkeling van minderjarigen zouden kunnen aantasten

Situering

De SARC werd per brief van 10 juli 2023 door Vlaams minister van Media Benjamin Dalle om advies gevraagd over het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering over het verstrekken van informatie aan de kijker over programma's die de lichamelijke, geestelijke of morele ontwikkeling van minderjarigen zouden kunnen aantasten.

Conform de Audiovisuele Mediadienstenrichtlijn werd artikel 42 van het Mediadecreet betreffende de bescherming van minderjarigen bij het bekijken van lineaire en niet-lineaire televisiediensten aangepast. In uitvoering van dit artikel wordt hierbij een uitvoeringsbesluit voorgelegd dat een uniform leeftijds- en classificatiesysteem voor audiovisuele media invoert. Daarbij worden televisieomroeporganisaties en dienstenverdelers verplicht om voldoende informatie te verstrekken over programma's die de lichamelijke, geestelijke of morele ontwikkeling van minderjarigen zouden kunnen aantasten, zodat kijkers, onder wie ouders en minderjarigen, in staat zijn om weloverwogen beslissingen te nemen over de programma's die ze wensen te bekijken.

De SARC-Sectorraad Media besprak het ontwerpbesluit in zijn vergaderingen van 10 juli, 28 augustus en 13 september 2023 en werkte onderstaande advies af via schriftelijke procedure.

Advies

De Sectorraad Media adviseert positief bij het voorliggende ontwerpbesluit. Er is reeds een lange weg afgelegd rond het classificatiesysteem: al in 2006 bracht de Raad (toen nog Mediaraad) een advies uit waarin hij vroeg om een uniform systeem uit te werken in overleg met de Vlaamse omroepen waarbij zelfregulering aan de basis ligt.¹ De omroepen maken al geruime tijd via zelfregulering gebruik van leeftijdsclassificaties. De raad vindt het een goede zaak dat er via deze regeling een uniform leeftijds- en classificatiesysteem wordt ingevoerd en dat er rekening gehouden wordt met bepaalde aspecten uit vorige adviezen. Zo vroeg de raad in zijn advies bij het Vlaamse

¹ SARC. (2006). *Advies bij de "haalbaarheid" en de "meerwaarde" van de invoering van een systeem van Kijkwijzer (cfr. Nederland) voor de Vlaamse omroepen*. Geraadpleegd via: <https://www.vlaanderen.be/sarc/sites/sarc/files/2021-07/mr06-001.pdf>

mediawijsheidsbeleid in 2021 dat een classificatiesysteem op Vlaamse maat gesneden zou worden en de omroepen niet zou overbelasten.² De sectorraad waardeert dat met de bezorgdheden van de sector rekening werd gehouden, bijvoorbeeld door het systeem zoveel als mogelijk op het Nederlands te enten, maar daarbij wel een evenwicht na te streven tussen effectiviteit en efficiëntie. De Sectorraad waardeert ook dat diverse stakeholders en specialisten tijdens dit proces werden betrokken. Niettemin wenst de raad een reeks opmerkingen bij het besluit te formuleren.

Voorafgaand, stelt de raad vast dat de voorliggende teksten op dit moment de principes en de grote lijnen uitvaardigen. Gezien echter de afwezigheid op dit ogenblik van de meer gedetailleerde elementen die in verdere uitvoeringsbesluiten of handleidingen verwacht worden, zoals de criteria en de wijze van classificatie, kan op dit moment nog geen volledige inschatting gemaakt worden van de impact van de uitvoering van het nieuwe classificatiesysteem. De raad hoopt dat, zoals vermeld in de nota aan de Vlaamse Regering, de betrokken actoren actief betrokken worden bij de volgende stappen in de uitvoering en de evaluatie van het nieuwe classificatiesysteem.

Toepassingsgebied en reikwijdte

Allereerst heeft de raad een aantal bedenkingen bij het toepassingsgebied en de reikwijdte van de regeling. Zo is het niet duidelijk of deze regeling de **gehele programmacatalogus** alsook het archief betreft, ook als de omroepen delen van deze catalogus en het archief niet naar het brede publiek zouden exploiteren. De raad meent in die zin dat de ambigue term in art. 2. §4 *'in een door de televisieomroepomroeporganisaties geselecteerde programmacatalogus'* helderder geformuleerd dient te worden zodat het duidelijk is dat archiefcontent die niet meer actief wordt geëxploiteerd door de omroepen of dienstenverdelers niet geherclassificeerd dient te worden.

Daarnaast stelt de Sectorraad Media vast dat het ontwerpbesluit niet verwijst naar de juridische basis met betrekking tot dienstverleners, namelijk artikel 180§6 van het Mediadecreet.

Wat content betreft die onder het oude classificatiesysteem werd uitgezonden, stelt de raad zich de vraag of er in dat geval een eerdere classificatie kan gebruikt worden. De raad stelt desgevallend voor dat content die reeds geclassificeerd was, kan overgenomen worden tot het eerste herclassificatiepunt na 5 jaar om zo een balans te vinden tussen haalbaarheid en een corpus van geclassificeerde inhoud. Ook de bewoording in 3de, 4de en 5de alinea van deze paragraaf 4 gebruikt een ambigue term "onmiddellijke classificatie", die nog dient aangepast te worden voor deze overgangperiode.

Aanvullend vraagt de raad om verduidelijking over de redenen waarom een classificatie van een programma na 5 jaar verplicht opnieuw zou moeten worden toegekend. Een herclassificatie kan nuttig zijn, maar is wel afhankelijk van de procedure die gevolgd zal worden om te komen tot deze classificatie, en met name van de vraag of het analyse-instrument dat aan de basis van de classificatie ligt, na vijf jaar zal zijn herzien of op een andere manier kan leiden tot een verschillende uitkomst bij herclassificatie.

Met betrekking tot het classificeren van reeksen leest de Sectorraad Media in art.3. dat *'de classificatie van de reeks wordt bepaald door de zwaarst geclassificeerde aflevering(en)'*. De alternatieve keuze voor televisieomroeporganisaties om een aflevering met een afwijkende zwaardere classificatie apart te classificeren, vindt de raad hierbij belangrijk. Deze mogelijkheid staat

² SARC. (2021). *Advies bij het Vlaamse mediawijsheidsbeleid*. Geraadpleegd via: https://www.vlaanderen.be/sarc/sites/sarc/files/2021-07/20210705_advies_mediawijsheid.pdf

echter enkel beschreven in de nota aan de Vlaamse Regering. De raad vraagt om deze alternatieve keuze aanvullend ook in het besluit zelf te omschrijven.

Daarnaast rijst de vraag of **influencers** ook gevat worden door deze nieuwe regeling. In art. 2. §1 spreekt men over 'elke televisieomroeporganisatie' wat impliceert dat aanbieders van programma's op videoplatformen hun video's ook zullen moeten classificeren etc. In art.2. §5 staat er echter: '*In afwijking van paragraaf 1 **kunnen** de televisieomroeporganisaties voor programma's die zij aanbieden op videoplatformdiensten gebruik maken van de passende maatregelen die aanbieders van videoplatformdiensten hebben genomen...*'. Betekent dit dat aanbieders op videoplatformdiensten (incl. influencers) nooit moeten classificeren op basis van dit besluit en het volstaat om de tools die het videoplatform ter beschikking stelt te gebruiken? Of hebben ze de keuze ("kunnen")? Of is §5 een extra en optionele maatregel, boven op de verplichte classificatie op basis van dit besluit? De Sectorraad Media vraagt om een opheldering van deze ambiguïteit en pleit ervoor dat er op zijn minst een duidelijk systeem wordt gerealiseerd waarbij ook influencers hun content moeten analyseren en raten. De raad verwijst hierbij naar Nederland, waar video-uploaders zich sinds 1 juli 2022 moeten aanmelden bij NICAM, die een specifieke Kijkwijzer voor online content heeft ontwikkeld.³

Verder staat in art. 3. §1 dat **liveprogramma's** worden vrijgesteld van de classificatie. Wat betreft de definitie van een liveprogramma meent de sectorraad dat een periode van twee uur te kort is en dat deze term daarenboven onvoldoende duidelijk gedefinieerd is voor wat betreft herhaling/catch up van live programma's. In Nederland wordt er een periode van 24 uur gehanteerd. Daar wordt wel een uitzondering gemaakt voor programma's die vooraf opgenomen onderdelen bevatten.⁴ Deze optie zou ook voor dit besluit overwogen kunnen worden. Maar ook hier vraagt de raad om billijkheid door rekening te houden met de verhouding tussen live-onderdelen en vooraf opgenomen onderdelen, alsook met de tijdsperiode tussen opname en live uitzending. Daarnaast is de raad van mening dat een akoestische waarschuwing niet haalbaar is voor echte live uitzendingen waarbij men op voorhand niet weet wat er zal gezegd worden in het programma. Dit veronderstelt een voorafgaande screening, hetgeen onmogelijk is voor dit type programma's.

Daarnaast suggereert de sectorraad om in samenspraak met experts te onderzoeken of specifieke genres zoals muziekconcerten, waarvan het mogelijk moeilijker of minder gewenst is ze te classificeren, niet mee kunnen opgenomen worden bij de uitzonderingen in art.3. §1.

Praktische uitwerking

Verder heeft de sectorraad nog een paar bedenkingen bij de praktische uitwerking van de regeling. Ten eerste dient er uiteraard communicatie te zijn over het nieuwe leeftijds- en classificatiesysteem, maar stelt de Sectorraad Media zich vragen bij de haalbaarheid van een campagne waarbij gedurende een zekere periode voor elk programma een toelichting wordt gegeven van het classificatiesysteem. De raad stelt daarom voor om met een sensibiliseringscampagne te werken. Het is belangrijk dat hier ook een zekere regelmaat in zit en dat er een vooraf afgesproken bereik binnen de bevolking wordt behaald.

Ten tweede vraagt de Sectorraad Media om verduidelijking bij de doelstelling van de databank en de meerwaarde naar de sector toe. Het is momenteel niet duidelijk of de databank een tool is voor burgers dan wel een systeem om het voor omroepen gemakkelijker te maken de classificatie over te

³ NICAM. (2022). *Aanmelden als uploader*. Geraadpleegd via: <https://nicam.nl/uploader/>

⁴ NICAM. (2023). *Kijkwijzer reglement*. Geraadpleegd via: https://nicam.nl/files/Reglementen-NICAM_Kijkwijzer-2.1.0-2023.pdf

nemen. Indien het dit laatste betreft, vraagt de raad zich af of dit zoveel makkelijker is aangezien de overnemende partij aansprakelijk is voor een eventueel verkeerde classificatie en deze partij (en zelfs de oorspronkelijk classificerende partij) bovendien ook niet altijd het eigendom over die metadata heeft. Daarnaast stelt de raad voor om de zinsnede *'tenzij redelijkerwijs vermoed kan worden dat de voormelde classificatie niet juist is of niet meer juist is'* te schrappen uit de formulering in art. 2. §2 aangezien deze toevoeging geen helderheid biedt. Het is de bedoeling om een duidelijke, eerlijke classificatie te geven zodat men ervan uit kan gaan dat die dan ook kan worden hergebruikt.

Ten derde meent de raad dat het gewicht van de inhoudsclassificaties niet in de juiste volgorde staat (art. 2). In principe zouden de classificaties in afnemende ernst (van zwaar naar minder zwaar) gerangschikt moeten worden. In die optiek schat de raad het gewicht van 'verslavende middelen' hoger in dan 'grof taalgebruik'. Om die reden adviseert de raad om de volgorde van de inhoudsclassificaties aan te passen. Om discussie te vermijden, is het ook aangewezen om expliciet te vermelden of de rangschikking op- of aflopend is qua gewicht.

Ten vierde staat in bijlage 3 bij het besluit te lezen dat de pictogrammen bij een trailer gedurende de volledige duurtijd van de aankondigingsspot ononderbroken in beeld worden gebracht. De raad vindt het opmerkelijk dat trailers strenger dan de programma's zelf behandeld worden. De raad stelt dus voor om alleen de leeftijds codering te tonen bij een trailer. Daarnaast is het niet duidelijk of de codering dan gaat om wat in de trailer getoond wordt of in het programma zelf.

Ten vijfde spreekt men in art.2. §5 over *'passende maatregelen'*. De sectorraad vindt dit een vage term en vraagt om verduidelijking waarover dit juist gaat. De raad vraagt zich ook af of dit impliceert dat een omroep dan verantwoordelijk is voor de passende maatregelen die een videoplatform wel of niet hanteert.

Ten zesde waardeert de raad de contacten met de administratie van de Franse Gemeenschap, die plaats vonden bij de voorbereiding van deze regeling en vindt het ook essentieel om samen te landen met de Franstalige gemeenschap zodat de implementatie van het Vlaamse en Franstalige systeem gelijktijdig plaatsvindt. Tot het afwerken van de regeling en de criteria en wijze van classificatie is er dus afstemming met de Franstalige gemeenschap noodzakelijk.

Tot slot heeft de sectorraad nog een aantal vragen bij de timing van de regeling. Gezien concrete uitvoeringsbesluiten en handleidingen ontbreken, en er dus nog onvoldoende duidelijkheid is over de criteria en wijze van classificatie, en de werking van de database kan er geen volledige inschatting gebeuren over de timing van uitvoering.

Momenteel is het zo bepaald dat er reeds een vaste datum van 1 juli 2024 staat voor inwerkingtreding. Echter, de timing voor inwerkingtreding kan pas starten op voorwaarde dat de database er is, de handleiding en uitvoeringsbesluiten er zijn en de tijd er is om de nodige technologische aanpassingen te doen. Er is ook tijd nodig om werknemers bij de omroepen op te leiden en de IT-planning voor te bereiden, en nieuwe afspraken te maken met externe partners. Daarvoor zijn minimaal 18 maanden nodig.

De raad vraagt in elk geval om duidelijk met de sector af te stemmen wat realistisch is qua timing gezien de brede operationele impact op (verscheidene generaties van) gehanteerde technologieën en (mogelijk uit te faseren) platformen zodat iedereen er klaar voor is op het moment dat het systeem in werking treedt.

Namens de Sectorraad Media,

Simon Delaere, voorzitter
Tom Evens, ondervoorzitter
Valerie Ansoms, secretaris